

Bouwfraude en politieke corruptie in de nieuwe roman van Ronny Lobo

Wie hoog klimt, kan diep vallen

door Wim Rutgers

Ronny Lobo publiceerde na *Bouwen op drijfzand* (2013) en *Tirami sù* (2015) onlangs zijn derde roman, *De bouwval*. Ik moet bekennen dat ik bij eerste lezing van deze derde roman grote moeite ondervond om werkelijkheid en verbeelding van elkaar te scheiden. De auteur verwijst namelijk naar zoveel details uit de recente 'realiteit' van de lokale bouwwereld en politiek dat ik als lezer onwillekeurig en ongewild voortdurend moest denken dat wat beschreven oftewel verteld werd ook de naakte werkelijkheid was. Lobo schrijft over aannemers en hun bouwactiviteiten op het eiland, en politici met betrekking tot de bouw van het nieuwe hospitaal. Wat bijvoorbeeld als lezer te denken bij de Arubaanse aannemer Petronilia en de Curaçaose bouwhandelaar Kooistra? Wat bij een politica met de naam Mariska Schotman of gokbaas Kristu?

Daarom waagde ik me snel aan een tweede lezing van de 'roman', een aanduiding die vaak op het titelblad vermeld wordt, maar die hier afwezig is. Ook de gebruikelijke disclaimer dat alles aan de fantasie van de auteur ontsproten is, ontbreekt. Ik besloot *De bouwval* als pure fictie te lezen, waarin een geselecteerde werkelijkheid gestructureerd en gemodelleerd wordt tot een 'universele waarheid'. Overigens komt er in de roman van een nieuw hospitaal op het oude Amstelterrein niets terecht, vandaar 'de bouwval' als titel.

Inhoud

Hoofdpersoon van de roman is Willem de Wilde, die met zijn vrouw Monique en de kinderen, Theo, Frans en Karolien als een gelukkige familie in de jaren zeventig naar Curaçao is uitgezonden om daar voor zijn Nederlandse bedrijf onder meer een groot aantal volkswoningen en uiteindelijk een modern nieuw hospitaal te realiseren.

Het verhaal begint als een traditionele passantenroman met de reis per DC-8, de aankomst met de problemen rond de immigratie, het ontbreken van de benodigde officiële documenten voor verblijf en werk, maar die vergunningen blijken snel 'geregeld' te kunnen worden. Dan volgt de inburgering en het opkomend heimwee van Monique die geen werkvergunning krijgt. Maar de

familie slaat zich resoluut door alle problemen heen. Zo wordt een aanvankelijke contractperiode van twee jaar een permanent verblijf op het eiland.

Willem had maar weinig opleiding, zakte zelfs twee keer voor de 'ambachtsschool', maar heeft zich als 'selfmade man' door enthousiaste inzet weten op te werken van de eenvoudigste klusjes tot een alom gerespecteerde bouwkundige en zelfstandig ondernemer die ook op bestuurlijk terrein op zijn vakgebied en zelfs daarbuiten gewaardeerd wordt.

Het gaat Willem voor de wind en hij maakt een sprookjesachtig snelle carrière. Hij bouwt een luxe huis op een groot kavel aan het Spaanse Water; hij schaft, op de naam van zijn bedrijf, een eigen jacht met de omineuze naam Happy Ending aan. "Met de politici onderhield hij een innige band. Zijn bedrijf sponsorde alle politieke partijen en hij stimuleerde collega's om hetzelfde te doen." (35)

Bouwfraude en politiek

Het blijkt al snel dat de volkswoningen op een koopje gerealiseerd moeten worden en dat er nogal wat gerommeld wordt bij bouw en aanbesteding, met name door onderlinge prijsafspraken door de aannemers die verenigd zijn in de CAB. Willem is streng traditioneel katholiek, maar heeft daar weinig problemen mee en doet daar zonder bezwaar aan mee om nieuwe opdrachten voor het Nederlandse bedrijf waar hij voor werkt binnen te halen. Hij schopt het zelfs tot voorzitter van de CAB en de VBC. Als zijn moederbedrijf zich uit het eiland terugtrekt wordt Willem zelfstandig aannemer van Algemeen Bouwbedrijf Curaçao, ABC. Willem de Wilde blijkt een actieve zakenman met een hekel aan officiële regels.

Naast bouwfraude door financieel gerommel in aannemingsprocedures, is de lokale politiek een tweede verhaallijn, een politiek die zowel corrupt blijkt als afhankelijk is van het grote geld dat de verkiezingscampagnes sponsort.

Mariska Schotman, protegee van oud-politicus Mongui Williams, lukt het, door royale sponsoring van onder meer Willem de Wilde en gokbaas Cristiano Coutinho (Kristu), met haar partij *Kòrsou Su Futuro*, dankzij een overloper van een andere partij, 'het mandaat te verkrijgen om de eerste regering van het nieuwe land Curaçao te vormen' (p. 42) Haar tegenspeler is Wilfrido

Zimmerman van de onafhankelijkheidspartij *Partido Korsou Outónomo*. Vanuit zijn studie Sociaal-Maatschappelijk werk bekleedde hij een functie bij Sociale Zaken tot hij de politiek inging en met voorkeurstemmen een 'populistisch' Statenlid wordt.

De derde verhaallijn in de roman is de wereld van accountancy en consultants, zoals Luuk Steenborg de Nederlandse ritselaar bij PKMG en bij SEINA. (p. 61) Quincy Durand wordt directeur van ISEINA, de implementatieorganisatie van SEINA. "Bij het binnenhalen van opdrachten gaat het niet om je kennis, maar om je kennissen," heeft Luuk van zijn mentor geleerd. Hij slaagt erin met PMKG en ISEINA de opdracht voor de bouw van het nieuwe hospitaal aan de Rijkseenheidboulevard, via een paar douceurtjes aan de premier binnen te harken: "Wilfrido Zimmerman waarschuwde dat het hele project doorgestoken kaart was, met de hulp van Nederlandse ambtenaren en politici, en dat dit een bodemloze put zou worden voor de Curaçaose belastingbetaler. (p. 7!) Hij blijkt later vergiftigd te worden.

De bouw van het nieuwe ziekenhuis vormt een splijtzwam in politiek en samenleving door de keuze tussen het terrein van de oude Amstel bierfabriek of een renovatie en uitbreiding van het oude hospitaal in Otrobanda. In dit felle conflict komen in de roman de advieswereld, de bouwwereld en de politiek 'handjeklap' samen met de zegen van notaris Hendrik Burgos.

Wie hoog klimt, kan diep vallen

Het verhaal van *De bouwval* heeft een scharnierconstructie. In de eerste helft van het verhaal gaat alles voor de wind, maar dan ontstaan er problemen. De regering van Mariska Schotman valt. Met nieuwe verkiezingen zijn de politieke bordjes verhangen, ook voor het hospitaal dat nu waarschijnlijk in Otrobanda gesitueerd zal worden. Willem en Luuk anticiperen op deze wijziging, maar een gerechtelijke uitspraak wijst dat het hospitaal toch op het voormalige Amstelterrein gebouwd moet worden.

De lokale pers gaat zich met de bouw bemoeien en noemt de aanbesteding een farce en wijst op de ondoorzichtige wijze waarop het enorme project gegund werd.

Als justitie vervolgens diepgaand onderzoek doet, loopt het spaak. Willem de Wilde en zijn bouwbedrijf ABC, voormalig minister-president Mariska Schotman en PKMG-man Luuk Steenberg worden aangeklaagd voor 'deelname aan een criminele organisatie, witwassen van onrechtmatig verkregen geld, ambtelijke omkoping en valsheid in geschrifte'. (p. 239) Het blijkt dat er tien miljoen gulden aan steekpenningen is betaald.

De bouwfraude is van ongekennde omvang met tentakels vanuit de lokale bouwwereld naar Nederland, de lokale politiek en zelfs een notaris, met gecompliceerde constructies en schaduwboekhouding, niet alleen op financieel gebied maar ook strafrechtelijk regelrechte misdaad, zoals de moord op Wilfrido. Luuk Steenberg pleegt in voorarrest zelfmoord door vergiftiging.

Ook op persoonlijk vlak gaat het mis als Willem op 66-jarige leeftijd aan een agressieve vorm van dementie blijkt te lijden die hem al in korte tijd in verzorgingstehuis Nos Abuelito brengt. De oudste zoon, Theo, zoekt vanuit Nederland zijn vader op en ontmoet op het eiland Antoinette Mercredi. Als ze zwanger blijkt en zijn vader verder achteruitgaat, besluit Theo definitief naar Curaçao terug te gaan en in het bouwbedrijf van zijn vader te gaan werken. Maar de papierwinkel van zijn vader is zo'n verwarrende chaos van schimmige constructies en een financiële en organisatorische puinhoop, dat hij voor een hopeloze taak staat. De bouw van het hospitaal wordt stilgelegd en er volgt een onafwendbaar faillissement van ABC, waarbij beslag gelegd wordt op alles, zoals het luxueuze huis, het jacht, de dure Mercedes en nagenoeg alle persoonlijk bezit.

Moeder Monique, zoon Theo, zijn vrouw Antoinette en hun zoon Michel moeten hun leven opnieuw vorm geven. Theo begint een klein en eenvoudige aannemersbedrijfje onder de naam 'De Wilde, Bo Kontratista'. Twee van de drie kinderen, Theo en Karolien, gaan in 2015 kijken naar het nooit afgebouwde hospitaal, een bouwval van driehonderd miljoen gulden: "Met het beschikbare budget had er makkelijk een prachtig ziekenhuis kunnen staan, Alleen ... sommigen mensen hebben te veel in die pot gegraaid. Waaronder papa." (289)

Terug naar mijn inleiding. In de roman *De bouwval* wordt 'een geselecteerde werkelijkheid gestructureerd en gemodelleerd' tot de 'universele waarheid' dat

hebzucht en eigenrichting nooit lonen, met een impliciet pleidooi dat tegenover geldzucht en de daaruit voortvloeiende corruptie een sociale levenshouding prevaleert.

Ronny Lobo: *De bouwval* (2020)

Haarlem: Uitgeverij In de Knipscheer

296 pagina's

ISBN 978 90 6265 793 3

www.indeknipscheer.com

Bron: *Antilliaans Dagblad*, 12 september 2020